

GORENJEČ

Političen in gospodarski list.

Izhaja vsako soboto zvečer. — Stane za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za druge države stane K 5'60. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat primeren popust.

Uredništvo in upravništvo se nahaja v hiši št. 106 nasproti župni cerkve. — Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se vračajo.

† Josip Juraj Strossmayer.

... denn nicht insofern als der Mensch etwas zurücklässt, sondern insofern er wirkt und genießt und andere zu wirken und zu genießen anregt, bleibt er von Bedeutung.

Goethe.

Dne 8. aprila t. l. je zatilnil Josip Juraj Strossmayer v visoki starosti 90 let v Djakovem svoje trudne oči. Ta vest je napolnila z globoko in odkritosrečno žalostjo vse slovanske rodove, od Triglava do Carigrada, od jadranskega do črnega morja in tudi po vsem svetu, koder prebivajo Slovani.

Ko je umrl Humboldt, ga je slikal Kaulbach, kako oddaja zopet Atlasu svetovno oblo, katero je nosil skozi celo življenje. Več kot Humboldt za nemško ali za znanost sploh, je bil Strossmayer za nas Jugoslovane. Ni bil samo učenjak v najlepšem pomenu besede, bil je tudi organizator, voditelj, svetovalec, mecen, uzor svojim ožjim rojakom in tudi nam. Bil je velika zgodovinska prikazen, kakršno rodi celo stoletje le eno. Ob odprti rakvi nam niti mogoče ni pregledati in primerno oceniti njegovega delovanja na verskem, kulturnem in gospodarskem polju. Kakor tisti, ki stoji ob vznjoju velikanske gore, ne more uživati vse veličastnosti takega naravnega čuda, in ima vedno več vžitka in več

pregleda, čim bolj se o' daljuje od nje, more videti in občudovati posamezne dele, prepade in vrhove, ravnotako se nam godi pri velikih zgodovinskih prikaznih. Usoda velikih mož je, da s smrtjo ne preneha njih spomin in njihova veljava, ampak da njih pomen raste od roda do roda. In tako se bo zgodilo tudi z umrlim škofom. Potomci ga bodo mogli ceniti po vsej vseobsežni njegovi delavnosti šele potem, ko postane njegov grob svetišče vsem slovanskim rodoljubom, ki ga niso videli od obličja do obličja in ki bodo na slikah po raznih muzejih občudovali duhovite poteze njegovega milega obraza.

Rojen je bil 4. februarja 1815 v Oseku. Ze 24. oktobra 1834, v starosti 19 let, je postal doktor filozofije. Leta 1847 je bil že ravnatelj Avgušineja na Dunaju in, ko je bil star šele 34 let, podelila se mu je biskupska stolica v Djakovem. Tam je vladal 55 let in bil ob svoji smrti najstarejši škof v Evropi. Veliki njegov cilj je bil, prebuditi in duševno združiti vse Slovane balkanskega polotoka. Iskal je zveze z vsem slovanskim svetom, največjo pozornost in največje žrtve je pa doprinala za svoje ožje rojake na Hrvaškem. Po vsej pravici se sme trditi, da se ima Zagreb v prvi vrsti in največ njemu zahvaliti, da je danes svetovno mesto. Tam je ustanovil jugoslovansko akademijo, podaril mestu dragoceno galerijo slik in po svojem uplivu ter bogatih darilih omogočil vseučilišče.

Svetovno slaven je postal na rimskem koncilu leta 1869 do 1870, katerega se je udeležil in veljal kmalu kot vodja opozicije. Obče se je priznavalo, da je bil najboljši govornik na tem koncilu in da je govoril najbolj elegantno latinščino. Upiral se je z vsemi močmi proglasiti dogme o papeževi nezmotljivosti. Znameniti so bili njegovi govori posebno v dvojnem oziru. Pogum je imel izjaviti pred zbranimi škofi celega sveta, kar je pred njim čutilo in čuti se danes na milijone in milijone katolčanov, da je tradicija rimsko-katoliške cerkve, da naj bo papež vedno laške narodnosti, na kvar verskemu čutu. Nadalje pa je zastopal mnenje, da ne gre proglašati verske dogme o sklepu večine, ampak da je to dopustno le v slučaju, če se s tem strinjajo vsi na koncilu zbrani škofje in kardinali. Čutil je, v kak položaj pridejo tisti škofje, kateri so bili preglasovani. Ti imajo pred sabo dilema, ali iti v herezijo, ali pa podvreči se večini in učiti vernikom dogmo proti svojemu boljsemu prepričanju. Vedel je tudi, da mora tak sklep slabo uplivati na vernike, ki naj verujejo v dogmo, proti kateri so se upirali z vso močjo njih lastni dušni pastirji. Kakor znano, je bila papeževa nezmotljivost sklenjena po večini glasov in imela posledico, da je tako katoliška država, kot je naša Avstrija, napovedala rimski kuriji konkordat in da je Döllinger ustanovil starokatoliško cerkev.

PODLISTEK.

Moč spomina. Dalje.

Barbka je izprevidela, da ima župnik prav, njeno hrepeneče srce se je zopet pomirilo in odslej je ni več tako mikalo in vlekel iz župnišča tja proti kapelaniji kakor prej, čeprav je tam slišala veselo petje in godbo.

Župnikovo stanovanje je bilo tako nrejeno, da se je vanj prišlo s hodnika najprej v sprejemno sobo, kjer je imel pisalno mizo in knjižnico in iz te sobe so držala vrata v njegovo spalnico, od tod pa v Barbkino sobico, ki je imela tudi svoja posebna vrata, skozi katera se je prišlo ven na hodnik. Od teh zadnjih vrat je dobila Barbka svoj ključ z naročilom, da naj vedno zaklepa vrata za seboj, da nobeden drugi tu ne pride v stanovanje. Župnik je imel v svoji spalnici tudi mizo, zofo in drugo potrebno opravo za prijetno in udobno življenje. V tej sobi ali pa pri Barbki v njeni stanici je prebl skoro ves čas, kadar je bil

doma. Ko pa je kdo potrkal na vrata sprejemne sobe, je hitro tja stopil iz svoje spalnice ter zaprl vrata za seboj. Tako Barbka ni mogla videti, kaki ljudje so prihajali k njemu v župnišče. Ako je hotela slišati pogovore v sprejemni sobi, morala je stopiti k vratim, ki jih je župnik zaprl za seboj, ter pazno poslušati. No, a v tem kratkem času, kar je bila v župnišču, ni slišala tam nič posebnega. K župniku so prihajali sami kmetski ljudje, cerkveni ključarji in kuharica Neža z malenkostnimi vsakdanjimi poročili, prošnjami in vprašanji.

Nekega dne pa se oglasi pri župniku tujec in kakor je Barbka spoznala iz njegovega govorjenja, bil je raznašalec in razprodajalec knjig. Župnik pregleduje in izbera, naposled pa pravi:

«Tole bi pa vzel, ako mi jo takoj pustite tukaj, da vam je ne bo treba name pošiljati po pošti.»

«Tudi to se lahko zgodi; tudi to,» mu vljudno privoli agent, «ali knjiga bo tako

malo dražja, kakor bi bila poslana iz naše knjgarne, ker bom moral pisati po drugo in čakati nanjo, preden bom hotel iti dalje, zakaj takih knjig se dandanes mnogo proda po boljših hišah.»

«Nič ne de,» odvrne župnik, «par kronic več ali manj! Koliko pa hočete zanjo, da bo takoj moja?»

«Trideset kron, gospod župnik, ako vam je prav,» odgovori agent. «Knjiga je krasno vezana ter ima izborno zanimivo in pikantno vsebino! Kakemu drugemu bi jo še več zasolil kakor vam, ako bi mu jo moral takoj odstopiti.»

Župnik pravi nato: «Precej draga je, no pa kupil jo bom vseeno. Si pa vi zato privoščite danes malo boljše potrežbo, saj tudi zaslužite svoj kruh, ker morate tako daleč okrog po slabih potih in ob vsakršnem vremenu tako butaro vlačiti s seboj.»

Agent: «Prav govorite, gospod župnik. Vi ste jako prijazen in dober gospod ter vsakemu privoščite, kar mu gre. Zato naj tudi vam Bog podeli srečo, da se ho vam vedno

Po koncilu se je vrnil v domovino in je tam z vsjo vneomo in požrtvovalnostjo nadaljeval svoje neumorno delo.

Nam Slovenceem je bil vedno iskren prijatelj. Živo se je zanimal za naš znanstveni in literarni napredek, podpiral je vsa naša znanstvena in kulturna stremjenja z dobrim svetom in z bogatimi denarnimi darili. Naša mesta, naše čitalnice so si štele v čast imenovati ga častnim članom. Ob slavnostnih prilikah so pošiljale navdušene č stitke v Djakovo in njegova uljudna in vedno duhovita zahvala je kar elektrizirala naše občinstvo. V verskem oziru je bil že vsled visoke svoje izobraženosti zmeren in tolerant. Iz vzvišenega svojega stališča je zastopal in izražal vedno svoje prepričanje, da ima religija, prav tako kakor znanost, umetnost in literatura poklic, vzbujati človeštvo, blažiti, dvigati ga na višji duševni nivo. Previsoko je stal, da bi bil kdaj smatral vero za policijsko ali lukrativno sredstvo, da je namen duhovnikov, ne učiti ljubezen in bratoljubja, ampak razdirati, terorizirati, strašiti, neliti sovraštvo med rodbinami, vaščani in meščani...

Nekaj je, kar posebno blagodejno upliva pri tem častitljivem mrliču. Vsaj mi Slovenci imamo to žalostno usodo, da najboljši talenti legajo v grob v mladeniški ali najlepši moški dobi, da pri nas ravno smrt zamori toliko lepih cvetov, preden so se razvili v sad, da nam ugonobi toliko utemeljenih upov. Strossmayerju je bilo usojeno, izživeti se popolnoma.

Njegovo iskreno rodoljubje, njegov neupogljiv značaj, ni bil po godu višjim krogom, ki radi vidijo upognjene hrbte in poslušnost na razne migljaje. On je stal vedno kot skala v viharjem morju, je gledal vedno le naprej, nikdar ne na levo, ne na desno. Veliko je dosegel za svoj narod, za Jugoslovane — za človeštvo. Če ni dosegel vsega, kar je želel, tolažil se je lahko, ko se je bližala smrt, z zavestjo: in magnis voluisse sat est.

Promet s tujci.

Kaj je z društvom za promet tujcev?

Skrajni čas je že, da se ustanovi to potrebno društvo za Kranjsko. V sosednjih planinskih deželah, kakor na Štajerskem in Koroskem, že delujejo taka društva zelo uspešno z lepimi državnimi in deželnimi podporami. Ravno kar je izdalo korosko tako društvo — štajersko dela to že par let — lično knjižico z ilustracijami, kjer je opisanih

godilo dobro ter vselej izteklo po vaših željah vse, kar si bode kdaj želeli!

Župnik odšteje denar, agent se mu zanj lepo zahvali in priporoči še za drugikrat ter odide.

Barbka tudi zdaj ne more premagati svoje radovednosti. Zato stopi v svojo sobico k oknu in se ozre za tujcem. V tem hipu pa se tudi tujec ozre izpred župnišča nazaj in pogleda gori na okna župnikovega stanovanja. Barbka vidi hudomušen, pa zadovoljen nasmeh na njegovem obrazu. Tudi tujec zapazi Barbko gori na oknu, se ji veselo namuzne, potem pa naredi proti nji neko znamenje z otlo pestjo in s prstom druge roke; a ona ne razume tega in se z rdečico na licu skrrije za zagrinjalo pri oknu.

Dalje prih.

nad 100 krajev, ki so pripravni za letovišarje. V knjižici je navedeno, koliko stanovanj je dobiti v vsakem takem kraju, opis kraja samega, katera je bližnja železniška ali brzojavna postaja, cene stanovanj in hrani, izprehodi, izleti in zanimivosti. Konečno je pridejan pregled domače literature. In take knjižice se pošiljajo brezplačno ter donasajo deželi velikih koristi.

V Kranju je lansko leto došlo 543 tujcev, od katerih jih je 513 bivalo tukaj le do treh dni, večinoma kot potovalci, izmed teh je bilo 140 oseb s Kranjskega, 322 iz drugih avstrijskih pokrajin, 32 iz dežel ogrske krone, 2 iz Bosne in Hercegovine, 1 s Francoskega, 13 iz Italije, 5 iz Srbije in Bulgarije in 5 iz drugih evropskih držav.

Mesto Škofja Loka je stelo v minulem letu 365 tujcev, izmed teh 148 s Kranjskega, 170 iz drugih avstrijskih pokrajin, 24 iz dežel ogrske krone, 2 iz Nemčije in 21 iz Italije. Od teh tujcev jih je ondi oslalo 323 kot potniki do tri dni, 9 do 7 dni, 1 do 14 dni, 8 do treh tednov, 4 do petih in 19 čez pet ali šest tednov.

V trgu Trzič se je preteklo leto mudilo 220 tujcev, od katerih je ondi bivalo 195 do 3 dni, 12 do 14 dni, 8 do treh in 5 do štirih tednov. Bilo jih je 65 s Kranjskega, 98 iz drugih avstrijskih pokrajin, 13 iz dežel ogrske krone, 11 iz Nemčije, 27 iz Italije, 1 iz Severne Amerike in 5 iz različnih drugih evropskih držav.

Dopisi.

iz Mavčič. Občinske volitve smo pri nas imeli, kakor že znano, dne 6. t. m. Tudi jaz sem se jih udeležil. Kot neveden človek nisem vedel, katere može moram voliti, zatogadelj sem volil, ker sem mislil, da je volitev prosta, take može, katere sem spoznal zmožnim za občinski odbor. Pa kaj sem storil! Nakopal sem si s tem vse polno sovražnikov; ako grem po cesti skozi vas, slišim iz kakšnega vogala: Vidis liberalca! Antekrist gre! — Dobro je, da sem šel voliti; sedaj saj vem, kdo je liberalca in kdo klerikalec, ker prej nisem vedel tega. Dobro, da sedaj vem, da je liberalca tisti, ki ni volil po Janez Kuraltovem receptu; kdor pa je volil, tisti je klerikalec.

Z Bleda. Moji prijatelji mi po «Gorenjcu» zaradi prodaje gostilne očitajo prenegljuje. V največji greh mi štejejo, da sem premalo razglasil, da imam hišo naprodaj in da sem jo prodal Nemcu. Na to odgovarjam, da je imel koncesionirani agent Perhauč v Ljubljani mojo gostilno dve leti naprodaj. Razglasiti jo je dal po slovenskih, nemških in čeških listih. Jaz bi bil rad prodal, agent pa morebiti še raje, saj bi bil pri tem nekaj zaslužil. Pa mislite, da se je kdo za dotične inserate oglašil? Nobeden. Tako sem bil primoran prodati Nemcu, ako sem hotel postaviti nov hotel ob jezeru. V koliko pride pri premembi malega posestva v nevarnost narodnost, prepustim sodbe bralcem. Pri tej priliki hočem opozoriti še na nekaj podobnega, da se mi ne bo enkrat očitalo, da zopet Nemcem grem na roko. Pred štirimi leti sem kupil pri blejskem savskem mostu nad 8 ha (okoli 15 oralov) zemljišča. Dal sem napraviti načrte za napravo elektrarne na Bledu, za katero sem dobil tudi koncesijo. Ponudil sem isto blejski in radovljiški občini, pa našel sem

tako malo zanimanja za to podjetje od domačih posestnikov in zastopnikov, da sem takoj uvidel, da sem primoran ponuditi to vodno silo tujcem. Razglasiti sem dal po slovenskih, nemških in čeških listih, pa moram žalibog priznati, da se noben Slovenec ali Čeh ni zanimal za to zadevo, ampak samo Nemci so se oglašali. Jaz sem že danes prepričan, da bo ta vodna sila, v velikosti 900 konjskih sil, prišla prej ali pozneje v nemške roke. Ko bo tujec imel dogotovljeno veliko industrijo, se bode zopet slisalo zabavljanje čez me, zrakaj prodajam tujcem tako lepo vodno silo in tako pomagam ponemčevati Bled. Takrat se bo ugovarjalo, zakaj nimajo domačini teh naprav, kakor se to pogosto slisi iz cementne tovarne z Dovjega. Jaz sam vem, da ni prav, take velike vodne sile prodajati tujcu in mu pomagati, da bogati z našim denarjem, ali sila kola lomi. Ko bi imel jaz dosti kapitala, bi seveda ne prodajal, ampak bi napravil sam električno ali kako drugo večjo obrt. Vsa ta zadeva se mi je začela zdeti sumljiva, ker nisem našel zaželjenega kupca. Zaradi informacije sem se obrnil do tirolskega deželnega odbora s prošnjo, naj mi naznači, katere občine tam imajo elektrarno v lastni režiiji. Potem sem se obrnil na vse tiste občine s prošnjo, naj mi naznanijo: 1.) Koliko stane cela naprava elektrarne; 2.) Koliko konjskih sil ima in 3.) koliko luči je oddanih in po kaki ceni. Od vseh občin sem dobil zaželenih pojasnil. Iz tega se razvidi, da imajo na Tirolskem v 14 občinah za 24.500 konjskih sil 16 1/2 milijona kron investiranega kapitala. Naj naštejemo nekatere občine. V občini Auer velja naprava 550 tisoč kron za 450 konjskih sil, v Malserheide 450 tisoč kron za 700 konjskih sil, v Reschen 415 tisoč kron za 700 konjskih sil, v Burgeis 400 tisoč kron na 742 konjskih sil, v Pergine 340 tisoč kron za 200 konjskih sil. Iz tega izkaza se razvidi, da je naprava elektrarne na mojem svetu, ki je za 960 konjskih sil na 300 tisoč kron proračunjena, v primeri z onimi na Tirolskem, ugodna. Ker se ne najde nihče izmed Slovencev, da bi se zanimal za to stvar, ampak me le tujci z Nemskega večkrat povprašujejo. Potem, ko bo kupčija s tujci narejena, se bo pa zopet našel dopisnik, ki bo prav pametno zapisal: Prepozno je zapirati vrata.

Jakob Peternel.

iz Šoštanjca. Zopet stojimo v volilnem boju, kateri se bode strastnejše bojeval kakor lansko leto. Strast bode obstajala pa le v tem, da bomo neomahljivo stali kakor skala in da nas nihče ne izterja iz posesti, katera je naša in katero smo dosedaj posedovali le v občo korist in blagor. Da našemu nasprotniku ni za gospodarstvo občinskega premoženja-posesti, za blagor in korist prebivalcev sploh, je dognano; posebno sledi to iz dejstev iz prejšnjih časov, ko so bili še nemčurji na krmilu, in ko so si svetovalci in župani pustili mastno plačati vsaki korak. Tu navedemo slučaje, ko je France Woschnagg p. d. Muhl prisostvoval je pred leti pri naboru ter si je računil 10 goldinarjev za ta trudopolni in k večjemu dve uri trajajoči posel sedenja. Mož bogataš, tovarnar, se je pustil plačati iz občinske blagajne, ne meneč se za občinske doklade. Ranjki Spizer je bil župan, zastopal je v neki pravdi občino v Celju, zaračunal si je 18 gl., akoravno mu je bilo znano, da bode v blagajni primankljaj.

Tovarnarji Franc Woschnagg in sinovi, kateri so sedanji «maherji» boja, pustijo se od davčne oblasti prav milostno obdačiti, češ, zadosti dobi občina od nas, naj drugi tudi toliko plačajo in občina bode bogata. Obče znano je, da se v tej tovarni skozi leta sem izdeluje na teden 600—700 koz, toraj v letu 31.000 koz, ako se dobička pri koži računamo samo pet kron, kar bodo zaupniki cenilci gotovo pripoznali, kot jako nizko računjeno, imajo dohodka 155.000 kron letno; in ako se odračuni od tega čistega dobička plača podjetnikov vsakemu 24.000 kron, t. j. toliko, kolikor stari France Woschnagg vleče iz tovarne, preostaja še vedno 83.000 kron, s katerim zneskom se zopet špekulira. Od tega zneska bi sigurno davčna oblast morala obrtni davek v visokosti 4300 kron predpisati; oziroma upošteva je ugodnosti polovičnega ali znižanega dohodka predpisati 3240 kron. Od tega zneska bi prihajalo občini na dokladah letnih 1944 kron in ne le samo 723 K 84 vin., kakor dosedaj. Ako se toraj bojujemo, da ne dobé tovarnarji, katerim ni občni blagor pred očmi. gospodarske občine v roke, storimo to le za gospodarsko in občno korist, kajti potem cvete nam zvišanje doklad, ker predmetov za vzdrževanje bode vedno več, a tovarnarji bodo varovali le lastno korist, mali obrtnik in posestnik naj pa plačuje. Naj toraj vsaki zgoraj navedene številke pogleda in prišel bode do zaključka, da dobé že sedaj občina za okroglih 1200 kron premalo doklad iz velikega podjetja Woschnaggov, ali še bolj razločno povedano, mali obrtnik plačuje za Woschnagge sigurno letno 12 do 15 odstotkov doklad v občinsko blagajno, ker pri naših dohodkih doklad okoli 4000 kron shaja občina in, ako se primankljaj 1200 kron vpošteva, potreba bi bilo drugim plačati samo 2800—3000 kron, t. j. 45 odstotkov mesto 60 odstotkov. In te dohodke za občino hočemo izbojevati, oziroma olajšati jarem visokih doklad! Da to dosežemo, je potreba pozornosti in odločnega postopanja v boju za obstanek.

Dalje prih.

Radovljiske novice.

— Občni zbor posojilnice v Radovljici se je vršil dne 6. t. m. ob obilni udeležbi članov. Iz ravnateljevega in tajnikovega poročila smo pojasnili, da je društvo v preteklem letu zopet izredno napredovalo. Stanje hranilnih vlog znaša koncem l. 1904 1.765.424 K 55 vin. in se je torej proti letu 1903 število vlog pomnožilo za 275.845 K 70 vin. Čistega dobička izkazuje posojilnica za preteklo leto 13.971 K 45 vin. To je gotovo uspeh, s katerim mora biti vsak prijatelj tega za kreditne razmere v našem kraju eminentno važnega zavoda povsem zadovoljen. Kakor prejšnja leta je posojilnica tudi letos darovala iz čistega dobička večje svote za dobrodelne namene. Dobili so: 11 gasilnih društev po 30 K, vodovodni odsek v Radovljici 500 K, radovljiska podružnica slov. plan. društva 30 K, družba sv. Cirila in Metoda 40 K, dijaška kuhinja v Kranju 50 K, učiteljski konvikt v Ljubljani 40 K, obrtna zadruga v Radovljici 100 K in bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji 50 K. — V načelstvo in nadzorstvo so bili izvoljeni vsi dosedanji odborniki, ozir. nadzorniki. — Na občnem zboru se je enoglasno sklenilo, da si posojilnica še letos sezida svoj

lastni dom in se je v to volil posebni stavbeni odbor.

— Stavbeni odbor, ki se je volil za zgradbo posojilničnega poslopja, je v seji dne 11. t. m. izvolil svojim načelnikom ravnatelja g. dr. Janka Vilfana. V isti seji se je sklenilo, da se bo sezidala na že kupljenem svetu dvonadstropna društvena hiša. Stroški so proračunjeni na približno 52.000 kron.

— Novi del radovljiskega mesta proti Lescam vedno bolj napreduje. Lična vrtova pred novima vilama dr. Vovsa in stavbenika Hroneka sta povsem dogolovljena in spričujeta, da jih je uredila spretna roka domačega vrtnarja g. Megušarja. Pri novem šolskem posloppju se dela žičasta ograja, za posloppjem pa urejajo novi šolski vrt. Kostonji za nov dreved ob bregu nasproti šolskemu in sodnemu posloppju so tudi že zasajeni.

— Namesto obolelega sodnega adjunkta g. Galleta je začasno prideljen tukajšnjemu sodišču avskultant g. Pernus iz Novega mesta.

Tedenski politični pregled.

Iz državnega zbora. Koroška nemško-nacionalna poslanca Dobernik in Oraš sta vložila skrajno nesramno interpelacijo v zadevi dvojezičnih napisov na novi železnici Celovec-Trst. Trčila sta, da med Celovcem in Rožkom znajo skoro vsi Slovenci tudi nemški in da bi slovenski napisi samo izzivali koroške Nemce in Nemcem prijazne Slovence. — Sprejel se je zakonski načrt opodaljšanju davčnih olajšav za Ljubljano in za druge kraje na Kranjskem in Štajerskem, ki so bili prizadeti po potresu.

Važna vojaška imenovanja. Nadvojvoda Friderik postane generalni inšpektor, fcm. Klobus postane povođom svoje 50 letnice baron; zapovednik v Przemyslu fcm. Galgocij odstopi; fcm. Mertens v Košicah gre v pokoj; zapovednik v Zadru fcm. Horsetzky pride v Przemysl; fml. grof Orsini postane zapovednik v Zagrebu.

Škandal v ogrski poslanski zbornici. Prečitala se je adresa na kralja, katera izreka željo, da se imenuje odgovorna vlada, ki uživa zaupanje parlamenta, in zahteva razširjenja volilne pravice, gospodarsko samostojnost in v armadi madjarsko velevanje ter madjarske embleme. Pri utemeljevanju je poslanec Eötvös povedal, da se je bivšemu ministru Perczelu skrivaj zvišala njegova penzija od 8000 na 15.000 kron. To je dalo povod kolosalnemu škandalu.

Macedonija. V vasi Oranica je zbranih 300 Albancev, a njih število narašča z vsakim dnem. Albanci baje nameravajo pod vodstvom zloglasnega Ramazana Zaskoke napasti Prizrend. — Dne 5. t. m. so bili med srbskimi in bolgarskimi vlasti v okraju Poreče krvavi poboji. Bolgari so bili poraženi in so se morali umakniti.

Rusko-japonska vojna.

V generalnem štabu vlada prepričanje, da bo general Linevič japonsko prodiranje preprečil dosti južneje od reke Sungari, kakor se je prvotno domnevalo. Glavna ruska armada, ki šteje 250.000 mož z 900 topovi, se nahaja zdaj v bližini Svantsanhaja. Splošno se sodi, da bo general Linevič že v okolici Kvangtencna ponudil Japoncem novo bitko.

Dalje se zatrjuje, da se Japonci zelo trudijo, da bi tudi na vzhodu obšli rusko armado ter da baje general Oku Japoncem zatrjuje, da bodo 30. t. m. že v Harbinu. Pa tudi v tem slučaju Rusija še ne bo sklenila miru. Ruska vlada je namreč sklenila, da nadaljuje vojno tudi v slučaju, da bi Japonci prodrli v Sibirijo.

Velika pomorska bitka, ki se je vršila v ponedeljek dne 10. t. m., je zadala Japoncem zopet hud udarec. Admiral Roždestvenski je namreč zadel v kitajskem morju na brodovje admirala Toga. Vnela se je velika pomorska bitka, v kateri so si Rusi izvojevali popolno zmago. Uničenih je bilo 5 do 7 japonskih vojnih ladij, oklopnice, križark in torpedovk. Tudi blizu Anambahinhan je prišlo med ruskim in japonskim brodovjem do velike pomorske bitke, katere izid pa še ni znan, dalje v bližini otokov Natuna, kjer se je slišalo silno gromenje topov. — Tretje rusko brodovje se je pojavilo v bližini otoka Sokotrev v Arabskem zalivu. Ta eskadra sestoji iz starih oklopnice in dveh križark.

„Mestna hranilnica“ in „Kreditno društvo“.

«Slovenček» novičar iz Kranja je priobčil v sobotnem «Slovincu» notico o zaključku tukajšnje «Mestne hranilnice», in sicer, kakor je razvidno iz njegovega tozadevnega površnega poročila, le v ta namen, da se je obregnil ob tukajšnje «Kreditno društvo», katero mu je trn v peti; omenja, da je «Mestna hranilnica» v zadnjih dveh letih nazalovala, in predbaciva «Kreditnemu društvu», da je ono vzrok temu nazadovanju hranilničnemu.

Na dotično zlobno in hinavsko sestavljeno notico moramo pred vsem povdarjati, da se «Mestna hranilnica», kolikor je nam znano, prav nič ne boji konkurence od strani «Kreditnega društva», in da se jej te konkurence tudi ni treba prav nič bati; kajti «Mestna hranilnica» goji pred vsem hipotečni kredit — osebni kredit je zanjo postranska poslovna stroka —, «Kreditno društvo» pa goji pred vsem osebni kredit — in je za isto hipotečni kredit postranska poslovna stroka —. Sploh pa «Kreditno društvo» ni nikdar delalo konkurence in tudi ni bilo zasnovano z namenom, da bi delalo konkurenco «Mestni hranilnici». Društvo se je ustanovilo v prvi vrsti v svrhu preskrbljevanja osebnega kredita, kar je bila živa potreba za Kranj, ki ima tako lepo razvito trgovino. Če bi še ne bilo «Kreditnega društva», bi se moral tak zavod poklicati v življenje, in prav z zasnovanjem «Kreditnega društva» se je preprečila v Kranju ustanovitve filijalke nekega tujega denarnega zavoda in to je menda tisto, kar najbolj peče «Slovenčevega» dopisnika.

Nadalje moramo omeniti, da «Mestna hranilnica» v letu 1904 ni nazadovala, ampak celo nekoliko napredovala, akoravno izkazuje za leto 1904 manj čistega dobička, nego za leto 1903. Pri objektivnem presojevanju, ali je «Mestna hranilnica» napredovala, ali nazadovala, treba je namreč upoštevati le pravi čisti dobiček, to je čisti dobiček po odbitku kurzega dobička, ki se doseže pri vrednostnih papirjih, ki je takorekoč dobiček le na

papirju in kateri se izročā posebni rezervni zakladi. Takemu kurznemu dobičku celo davčni vijak prizanaša. Torej, «Slovenčev» novičar iz Kranja! Računske zaključke hranilnične zadnjih let in pa svinčnik v roke, pa bode te pišli do popolnoma drugih rezultatov!

Kakor razvidimo iz «Pregleda» v računskem zaključku «Mestne hranilnice» za leto 1904, izplačala je ista v zadnjih dveh letih res manj hipoteknih posojil, nego v letu 1902, ko še ni bilo «Kreditnega društva»; a tudi v letu 1901 še ni bilo «Kreditnega društva», in vendar je hranilnica v tem letu izplačala na hipoteke celih 216.000 K manj, nego v letu 1900, v letu 1900 pa 41.000 K manj, nego v letu 1899, česar pa «objektivni» novičar «Slovenčev» ni hotel videti, ker ni mogel kot vzrok temu nazadovanju navesti «Kreditnega društva», katerega v teh letih še ni bilo.

Menični promet «Mestne hranilnice» je res zelo malenkosten in velik ni bil nikoli; največji je bil v letu 1900, ko sem katerega je iznašalo stanje menic 32.600 K. Še malenkostnejši, nego za časa obstoja «Kreditnega društva», to je v letih 1903 in 1904, pa je bil hranilnični menični promet v letih 1893 do 1898, ko je bil jednak ničli. Seveda tudi tega ni hotel videti «Slovenčev» novičar iz Kranja, ker v teh letih ni bilo ne duha ne sluha o «Kreditnem društvu», v katero bi se sicer ne bil mogel zaleteti, če bi bil primerjal stanje menic tudi iz prejšnjih let, in ne samo iz zadnjih dveh osodepolnih let.

Da pa tukajšnja «Mestna hranilnica» ne eskomptuje toliko menic, kolikor Novomeška hranilnica, temu vzrok so v prvi vrsti krajevne razmere, potem previdno postopanje hranilnično pri meničnem poslovanju in z ozirom na denarne razmere previsoka obrestna mera, najmanj pa «Kreditno društvo».

Ker «Slovenčev» novičar ne vé, zakaj ni bilo preteklo leto za hranilnico posebno ugodno, mu svetujemo, da naj se obrne do kakšne druge večje hranilnice, ali pa do kakšne večje denarne zadruge, morda do «Ljudske posojilnice» v Ljubljani, in povpraša, kako ugodne razmere na denarnem trgu neugodno uplivajo na čisti dobiček takih denarnih zavodov, ki ob vsakih razmerah plačujejo svojim vlagateljem jednako visoke vlozne obresti.

Nadalje omenimo, da smo prepričani, da v našem mestu poleg «Mestne hranilnice» lahko obstoji tudi še jedna zadruga, kakor je «Kreditno društvo», katero se lahko nekoliko prosteje giblje pri dovoljevanju osobe kredita, nego hranilnica, ne da bi bilo treba isto smatrati za podjetje, ki dela hranilnici konkurenco. Ako bi bila «Mestna hranilnica» imela dovolj sredstev, ustanovila bi bila sama svoje lastno «Kreditno društvo» po vzgledu «Kranjske hranilnice» v Ljubljani. Sicer pa posluje v Ljubljani poleg «Mestne hranilnice Ljubljanske» in «Kranjske hranilnice» nebroj denarnih zadrug, naj omenimo le «Ljudsko posojilnico», «Vzajemno podporno društvo», «Kreditno banko», «Splošno kreditno društvo» in «Glavno slovensko hranilnico in posojilnico». V Radovljici in Kamniku obstoji poleg tamošnjih mestnih hranilnic tudi po jedna posojilnica, v Krškem sti poleg občinske hranilnice celo dve posojilnici.

Tudi na «kapitaliste», ki so ustanovili «Kreditno društvo», se zadira «Slovenčev» novičar, češ, da imajo od istega dobiček le

posamezniki, od «Mestne hranilnice» pa celo mesto Kranj. Naj nam ta novičar pove, kdo je ustanovil «Ljudsko posojilnico» v Ljubljani, kapitalisti ali berači, in kateri zavod donasa svojim zadrudnikom večji dobiček, «Ljudska posojilnica» v Ljubljani ali «Kreditno društvo» v Kranju, katerega zadrudniki so zadovoljni, če jim njihovi deleži donasajo včasih tudi samo 2 $\frac{1}{2}$ % obresti. Kaj neda, kapitalisti v Kranjskem mestu, to vam je zlata jama, to «Kreditno društvo», pa samo vam liberalnim kapitalistom, klerikalni kapitalisti so raje zadrudniki «Ljudske posojilnice» v Ljubljani, katera jim od njih deležev plačuje večje obresti nego «Kreditno društvo».

Ker «Slovenčev» novičar lopne tudi po občinskem gospodarstvu, bodi konečno na tem mestu konstatovano, da občinski odbor ni v nikaki zvezi z ustanovitvijo «Kreditnega društva». Ako mu pa občinsko gospodarstvo ni všeč, naj se obrne na svoje somišljenike v občinskem odboru, n. pr. na gosp. dekana Koblarja, pooblaščenca virilista, tovarnarja in velikega kapitalista Pollaka.

Novičar.

Osebnosti. Gospod Teodor Preisinger, geometer v Kranju, je imenovan višjim geometrom. — V odsek trgovskega ministrstva za pospeševanje obrtnih zadev je imenovan članom državnih in deželni poslalec g. Ignacij Žitnik.

Prihodnja številka „Gorenjca“ izide — ker ima tehnično osobe tiskarne na velikonočno soboto za dve uri skrajšan delavni čas — že ob treh popoldne.

Josip Juraj Strossmayer, biskup v Djakovem, prvi Jugoslovčan in eden najznamenitejših zastopnikov slovenske misli, je umrl v soboto, dne 8. aprila ob 1 $\frac{1}{2}$ 4. uri popoldne v visoki starosti nad 90 let. Vse svoje življenje, vse svoje znanje, vse svoje moči in vse svoje imetje je postavil Strossmayer v službo jugoslovanske misli. Nam Slovincem je bil od nekdaj posebno naklonjen. Gojil je za nas najsrčneje simpatije in je sledil z največjim zanimanjem vsemu gibanju na Slovenskem. Bil je med ustanovniki cele dolge vrste slovenskih narodnih društev. Tako je med drugim eden prvih l. 1863 pozdravil novoustanovljeno «Narodno čitalnico» v Kranju. Bil ji je vedno velikodušen dobrotnik in čitalnica je slavnega moža vedno s posebnim ponosom pristevala svojim častnim članom. V znak velike žalosti je društvo razobesilo črno zastavo in izrazilo svoje globoko sožalje. Škof Strossmayer je bil svetovno znan cerkveni knez, mož, ki je užival ugled in spoštovanje pri vseh narodih, zraven pa vnet katoliški duhovnik, ki je svoj duhovski poklic visoko čislal in ga vestno izpolnjeval. Dasi eden prvih katoliških škofov na svetu, je bil vedno liberalnega mišljenja v najplemenitejšem pomenu besede. Odločno in odkrito je obsojal klerikalno stremljenje pri nas ter na Hrvaškem in zato je menda mrtvem levu moral zadati ljubljanski «Slovenec» brco, češ, da Strossmayer zadnjih 20 let ni bil več prav zdrave pameti. To lajanje ne doseže niti zaničevanja dostojnih ljudi. Ko bodo že zdavnaj pozabljeni različni Misije, Mahnič in Jeglič, bo še vedno jasno svetila svitla zvezda velikega Strossmayerja. Večna slava njegovemu spominu!

Z dokazom na dan! Z ozirom na našo notico «Razkrinkano ovadustvo» v predzadnjem

«Gorenjcu», trdi «Slovenčev» dopisnik, da za gotovo vé, da je bil C. Pirc osebno informiran o lažnosti dotične, po «Slov. Narodu» posnete novice, da jo je pa navzlic temu dal ponatisniti. Ta trditve «Slovenčevega» dopisnika je navadna perfidna laž, kakor si jo more izmisliti le kak katoliški profesor. Kakršni so ti ljudje sami, tako mislijo tudi o svojem bližnjem. Če imate dokaz za svojo trditve v rokah, zakaj pa ne stopite z njim na dan

Danes meni, jutri tebi. Z Bohinjske Bele se nam piše: Nihče ne vé, kje in kdaj ga lahko zadene velika nesreča, ki kakor smrt ne prizanaša nikomur. Danes lahko udari s svojo neusmiljeno roko liberalca, jutri lahko sune klerikalca, ali pa narobe, in človek mora biti velika duševna surovina in prepalica, če se raduje nad nesrečo svojega bližnjega ter mu poizkuša na kak način njegove duševne ali telesne bolečine še povisati. Po naukih naše vere ne bi smelo biti takih duševnih zverin, posebno med kristijani ne. Ali vendar se nahajajo taki ljudje prav med našimi svetohiškimi klerikalci, ki bi jim bilo še vedno najljubše krščansko delo nekdanja španska inkvizicija, ako bi mogli dobiti obrtni list za njo od državne oblasti. To je zopet pokazal tudi naslednji slučaj: Gostilničarja Trojarja z Bohinjske Bele je pred kratkim zadela huda nesreča. Trojar se je hotel na svojem vozu odpeljati z Bohinjske Bele, kar skoči nek silovit železniški delavec k vozu ter zgrabi konja, da bi ga ustavil, a Trojar hitro potegne samokres ter ustrelj delavca v hrbet. V koliko je bil Trojar k temu dejanju opravičen, ali v kolikor se je morda preneglil, to bo pokazala «nepristranska» sodnijska preiskava. Resnica pa je že zdaj gotovo, da je ta slučaj velika nesreča za delavca kakor tudi za Trojarja, ki so ga orožniki po storjenem dejanju odgnali v zapor v Radovljico. Zdaj pa bi župnik Mrak in njegov župan Burja z Bohinjske Bele rada v svoji katoliški skodoželjnosti to nesrečo še povečala in ogrenila gostilničarju Trojarju samo zaradi tega, ker noče slepo trobiti v njihov klerikalni rog; poslala sta sodnji zelo slabo izpričevalo o njem! Koliko pa so taka strankarska izpričevala vredna, to lahko dandanes po izkušnjah vé že vsak nepristranski sodnik! V nedeljo pa se je na Bohinjski Beli pripetila druga velika nesreča. Župan Burja je naložil na svoj voz neka gosta iz Radovljice ter se mislil odpeljati na izlet proti Bohinju; ali ni bil še dobro iz vasi, ko se voz zvrne in župan pri tem tako nesrečno pade, da mu noga v kolenu skoči iz sklepa. Mi mu gotovo ne privoščimo te nesreče, ali usojamo se opomniti ga, da naj bi je tudi on ne privoščil svojim političnim nasprotnikom in rojakom! In konečno še vprašamo: Čemu se taki tako pobožni in sveti ljudje v nedeljo popoldne okoli vozarijo za zabavami? Mar naj bi šli v cerkev ter ondi molili celo popoldne za grešne liberalce, ki jim ne store nobene reči po volji!

Glasbeni večer prirede gojenci g. Fr. Wogrollyja, državno izprašanega glasbenega učitelja, pod njega osebnim vodstvom, v torek dne 25. aprila ob 8 uri zvečer v telovadnici «Gorenjskega Sokola» v Kranju. Opozarjamo pa na ta glasbeni večer gojencev posebno radi tega, ker se ne sporedu, katerega približno v prihodnji številki, vseskozi klasične skladbe, ki presegajo daleko navadne šolske produkcije.

Nedeljska predstava tukajšnjega bralnega društva je privabila toliko obiskovalcev v čitalnično dvorano, da je bila ista nabito polna. Igrala se je velika burka: «Savsko predmestje št. 80.» Vsi igralci in igralko so storili svojo dolžnost in mnogo pripomogli k nemalemu vspehu. Na koncu predstave sta bili dve deklamaciji, ki sta se prednašali povsem fino in izrazovito. Bralnemu društvu pa želimo še več tako dobro uspelih predstav.

Redek izgled zvestega in postnega delavca je Lovrenc Grohan, ki je bil s 5. aprilom t. l. že 30 let nepretrgoma nastavljen v barvariji tvrčke M. Pirc v Kranju. Lansko leto ob 25 letnici tukajšnjega gasilnega društva je dobil tudi častno diplomu, ker je bil ves čas izvršujoč in delaven član gasilnega društva.

Škof napenja struno. Pod tem zaglavjem poroča sobotni «Slovenski Narod», da je v nedeljo, dne 2. t. m. duhovščina v različnih krajih v cerkvi napadala «Slov. Narod» in «Gorenjca». S prižnic je grmelo in reskalo. V Selcih je ondotni fajmošter naravnost priznal, da je škof ukazal duhovščini, uprizoriti to gonjo. Oglejmo si sedaj škofove zapovedi! Čitanje «Naroda» in «Gorenjca» je prepovedano pod smrtnim grehom. Od sedaj dalje ne sme noben duhovnik dati odveze dotičnemu, ki bere liberalne liste. Gostilničarji in trgovci morajo imeti napredne liste zaklenjene v kakem predalu in jih smejo dati gostom samo, če jih gostje zahtevajo. Ponujati pa gostilničar ne sme teh listov nikomur in tudi sam jih ne sme brati. — Tej škofovi zapovedi se bo pač vsak pameten človek le smejal. Hujše pa je škof napel struno na ljudi, ki leže na smrtni postelji. Tu imajo njegovi ukazi vsa svojstva javne posilnosti. Bridki trenotek, ko človek klone glavo, ko se posavlja življenje od telesa, ta trenotek izrablja škof, da ukazuje duhovnikom, nastavlja umirajočim ljudem revolver na prsi in jih prisiliti, da se odpovedo naprednim listom in jih obsojijo. «Denar ali življenje,» pravijo banditje; «odpovej se, Slov. Narodu» in «Gorenjcu» — ali pa ne dobiš odveze, ne boš posteno pokopan in vzame te hudič,» pravi ljubljanski škof. Škof je zapovedal sledeče: Tistim, ki bero napredne liste, duhovnik tudi ob smrtni uri ne sme dati odveze, tudi če so sicer najpostenejši ljudje na svetu. Odvezo sme dati samo, če se pokličeta dve priči iz tuje fare, pred katerima mora umirajoči človek slovesno obljubiti, da ne bo nikdar več čital naprednih listov, če ozdravi, sicer pa mora za slučaj smrti pred tema dvema pričama izjaviti, da mu je žal, da je bral napredne liste in pa da obžaluje in preklicuje vse «pohujšanje», ki ga je storil s tem. Vse to se mora zgoditi v pričo cele družine, tako da so žena in otroci svedoki očetevega ponižanja. Ako je umirajoči samec, zadostuje za pričo en moški in ena ženska, pri oženjenih brez otrok tudi samo žena! To se glavne točke škofovega navodila. Da se gre tu za hudodelstvo javne posilnosti z izsiljevanjem, je jasno kot beli dan. Škofov ukaz je izbruh neizmerne surovosti. Najbolj zarobljeni hribovec se ukloni strašnemu velečastju smrti, tudi največja surovina respek-

tira v takih trenotkih telesne in duševne muke umirajočega človeka, žalost in bolest njegove rodovine. Samo ljubljanski škof ne dela tako. Kakor hijena naj njegovi duhovniki napadajo telesno in duševno trpeče ljudi v zadnjih trenotkih življenja in naj izkoriščajo smrtni strah omaguječih ljudi za svoje politične namene. Pametni ljudje naj se ne dajo preplašiti. Izsiljena obljuba nič ne velja. Če me napade razbojnik in izsili z revolverjem v roki obljubo, da ga ne naznamim sodnji, je čisto gotovo, da te obljube ne bom držal. In prav tako ni nihče dolžan držati obljube, ki mu jo je duhovnik izsilil z revolverjem, da ne bo več čital naprednih listov. Škofu Jegliču pa povemo na polna usta, da je zdaj polna mera naše potrpežljivosti. V dvajsetem stoletju hočemo in zahtevamo vso svobodo, ki nam jo dovoljujejo državni zakoni. Te svobode si ne damo utesnjevati od nikogar, najmanj pa od ljubljanskega škofa. Mi zahtevamo od državnih oblasti zaščite pred izsiljevanji in pred terorizmom ljubljanskega škofa in se bomo tudisami branili z najbrezobzirnejšo odločnostjo. Škof Jeglič naj vé, da se začne sele zdaj pravi boj proti njemu in da temu boju ne bo konca, dokler ostane Anton Bonaventura Jeglič škof ljubljanski.

Drugo predavanje „Akademije“ v Kranju pod pokroviteljstvom «Slovenskega bralnega društva», se vrši jutri v nedeljo, dne 16. t. m. točno ob poldeveti uri zvečer v dvorani «Narodne čitalnice». Predava ces. svetnik g. profesor Franke iz Ljubljane, in sicer «O plastiki» (s podobami). Slavno p. n. občinstvo se tem potom najljudnje vabi, da se kolikor mogoče v obilnem številu udeleži tega predavanja.

Narodna čitalnica v Kranju vabi svoje člane k predavanju «Akademije», katero se vrši jutri 16. t. m. ob poldevetih zvečer, v čitalniški dvorani. Predaval bo cesarski svetnik gosp. I. Franke, profesor iz Ljubljane, in sicer «O plastiki» (s podobami).

Odbor «Narodne čitalnice».

Novice iz Cerkljčan. — Ogenj. Pogorčela je susilnica za lan v ponedeljek 11. t. m. v Zg. Brniku. Ljudi je bitje plat zvona zelo prestrašilo, ker so šli povečjem že spat. Posestnik susilnice je bil zavarovan; škodo ima M. Vidmar, ki je imela spravljeno slamo in nekaj orodja pod streho, da bi postavila v obližju si bajto. Na pogorišče je prihitela takoj žandarmerija; pripeljali so domačo brizgalno, tudi požarna bramba je bila na potu, a se ni rabila. — Kaj dela žganje? Umrla je vsled žganja beračica, znana pod imenom „stara Pognarca“ iz Česnjevka v velesovski fari. Pripeljali so jo v cerkljansko mrtvašnico.

Vojaški nabori, ki so se vršili v Škofji Loki, dne 12., 13. in 14. t. m., so imeli sledeči uspeh: prvi dan 152 stavljenecv — potrjenih 50; drugi dan 138 stavljenecv — potrjenih 28; tretji dan 152 stavljenecv — potrjenih 32. Skupno število potrjenih znaša torej 110.

Prodajo „Gorenjca“ je prevzel na Jese-nicah g. Jakob Mesar, posestnik in gostilničar.

Županom v Kamniku je izvoljen g. dr. Alojzij Kraut; občinskim svetovalcem pa gg. Ivan Adamič, Martin Novak in Josip Potokar.

Radovljška podružnica slovenskega planinskega društva priredi v nedeljo, dne 16. aprila ob 3. uri popoldne v prostirih hotela Petran na Bledu svoj redni občni zbor. Razpravljalo se bode o važnih točkah, posebno glede planinskih koč in se člani in prijatelji društva vabijo k obilni udeležbi.

Društvo slovenskih učiteljic nam je poslalo letno poročilo za leta od 1899. do vstetelega 1904. Poročilo je pridejano na prvem mestu jako umestno predavanje gđ. Vite Zupančič: «Učiteljica in narodna zavest». Nato slede poročila o občnih zborih in denarnem stanju, na koncu pa društveni odbor in članice, katerih šteje društvo 97. — Občni zbor tega društva se vrši dne 19. aprila ob 2. uri popoldne v slovenski osemrazrednici pri sv. Jakobu v Ljubljani. Razem občajnih poročil vodstva je predavanje (gđ. E. Žerjav: «Kako deluj učiteljica izven šole za prosveto») in hospitacija (gospa O. Kobau: «Potovanje iz Postojne v Vipavo in Predjamski grad.»

* * *

Strossmayerja so pokopali včeraj, v petek, z vso slovesnostjo. Slovenci so bili častno zastopani. Govorila sta izmed Slovencev g. dr. Triller in nek Ciler. — V Zagrebu postavljuje Strossmayerjev spomenik. — Strossmayerjeva oporoka se je prečitala v ponedeljek. Vse svoje premoženje je zapustil sorodnikom in služabnikom, pred vsem pa je volil velike svote za dobrodelne nameue in za cerkve.

Društvo slovenskih književnikov in časnikarjev s sedežem v Ljubljani se je osnovalo. Za predsednika je izvoljen g. dr. Zbašnjik. Potreba za tako društvo je bila že zdavnaj tu.

Telovadno društvo „Ilirski Sokol“ v Ilirski Bistrici ima svoj ustanovni občni zbor dne 16. malega travna 1905 ob 3. uri popoldne v veliki dvorani hotela «Ilirija» v Ilirski Bistrici. Pripravljali odbor.

Celo vrabci že o tem čivkajo, tako vseobče je znano, da je pri navadnih slabostih, želodčnih bolečinah, vzdigovanju, pomankanju apetita, zaprtosti, zgagi ter pri krčevih in nervoznih boleznih uporaba Fellerjeve «Elza — tekočine» najbolj priporočljiva. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic stane 5 K, kar se naroči pri E. pl. Fellerju, Stubica, Elzin trg, Hrvaško.

Gospodarstvo.

Zasaditev novih sadovnjakov.

Dalje.

Drugo delo, sadovnjak lepo v vrsti zasaditi je: razčrtanje zemljišča. Če je prostor prav razčrtan, prišla bodo drevesa lepo v vrsto. Sadimo navadno v kvadratno ali pravokotno zvezo, rekeje v trikotno. Ako zasadimo prostor v kvadratno zvezo, bode le tedaj drevje od vseh strani videti v vrsti sajeno. Za razčrtavanje zemljišča rabimo tri dolge lance, na katerih so znamenja, recimo 8 metrov vsaksebi z rdečimi krpicami zaznamovana. Ta znamenja so lahko bližje ali dalje drugo od drugega oddaljena, to je kakor daleč hočemo saditi drevo od drevesa. Za lažje razumevanje vzemimo praktično nalogo:

Ta pod to varstveno znamko znani Fellerjevi rastlinski esenčni fluor je, kar spričujejo zdravniška pohvalna priznanja in približno 80 000 priznanih pisem, izvrstno vsako bolezen odvrta: uhoče, polajševalno, lečino in domače zdravilo, ki se s pridom uporablja zlasti pri protinu in revmatičnih bolečinah, nadalje pri bodljajih, trganju po uobih, pri glavni in zobobolu, pri bolečinah v prsih, v vratu in v križu ter pri mnogih drugih boleznih, ki so nastale vsled prehlajenja, kakor tudi pri krču in v nervoznosti. 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic stane franko 6 kron. Dohi se pri E. pl. Fellerju, Stubica, Elzin trg, Hrvaško. 64-8

Feller-Elsa Fluid

Imamo zasaditi n. pr. njivo, ki smo jo odločili za pašnik. Oblika je pravokotna, in sicer je dolga 36 m, široka 28 m, hočemo pa saditi v kvadrat 8 m narazen. Sedaj bomo nategnili podolgem ob levi strani en lanec, znamenovan z oddaljenostjo 8 m, in sicer, če je dovolj dolg, ob celem zemljišču, če pa je krajši, zasadimo, kjer se lanec neha, kol v zemljo, da ohranimo vrsto, da lanec prestavimo, ko smo zasadili prvi konec. Ravnotako potegnemo tudi ob desni strani enega. Počez čez ta dva nategnemo drug lanec, a znamenja, krpice se morajo vjemati na obeh straneh popolnoma z onima lancema, ki sta podolgem nategnjena. Kjer je znamenje, krpica, skopljemo jamo ali, če je ta že, zabijemo kol natanko k krpici in k temu kolu sadimo potem drevo. Krpice na obeh lancih, ki sta napeljana podolgem, kažejo, koliko pride vrsta od vrste oddaljena; ko smo prvo vrsto zasadili, prenesemo počezni lanec dalje do prvih dveh znamenj ali krpic. Ako bomo tako ravnali, zasadili bomo sadovnjak popolnoma pravilno, da bodo drevesa od vseh strani lepo v vrsti, odkoder bomo gledali.

V našem slučaju bodi ob vsaki strani zemljišča oddaljena vrsta od sosednjega sveta 2 m, a vrsta od vrste 8 m; tako bodo podolgem tri vrste. Ob konceh bodi ravnotako 2 m od meje in bodo zasajene 4 vrste. Tako bi bilo v tem prostoru zasajenih 12 dreves. Gledati moramo, da sadimo drevo vedno na tisto stran kola, kakor smo začeli; če smo prvo drevo sadili na levo stran kola, moramo tudi vsa ostala drevesa tako, sicer ne bode popolnoma ravna vrsta! Konec prih.

Tedenski sojm v Kranju dne 10. t. m.
Prignalo se je glav 163 goveje živine, 4 teleta, 101 prašičev, — ovac, — koz, — buš 50 kg pšenice K 10.—, prosa K 10.—, rž K 9.—, oves K 8.—, ajda K 8.50, krompir K 3.50.

Mestna hranilnica v Kamniku. V mesecu marcu 1905 je 158 strank vložilo 41.716 K 60 vin., 123 strank dvignilo 17.870 K 77 vin., 9 strankam izplačalo se je hipoteknih posojil 1.200 K — vin. Stanje hranilnih vlog 1.194.685 K 37 vin. Stanje hipoteknih opojil 896.056 K 15 vin. Denarni promet 157.375 K 18 vin.

Pozor!

Odda se v Kranju v najem lepa, svetla

prodajalna

s stanovanjem,

pripravna za kakega rokodelca, posebno za kakega krojača.

Kje? pove upravništvo «Gorenjca».

Slavnega lekarnarja in fizika dr. G. Schmidta

ušesno olje

hitro in temeljito odstranjuje perijodično gluhoto, tok iz ušes, šumenje v ušesih in slab sluh tudi v slučaju zastarelosti. — Steklenica z navodilom o uporabi stane 4 K. — Dobiva se v lekarni «pri črnem orlu» v Celovcu, Novi trg. 35—8

17 letno dekle

vešče slovenskega in nemškega jezika, želi vstopiti kot hišina pri kaki boljši rodbini ali pa v kako prodajalno.

Naslov je: **Franciška Žibert v Britofu** (*pri Tišlerju*) pri Kranju. 51—1

Sep, ribničan'

za seme ima naprodaj

Vekoslav Sešek

trgovina z deželnimi pridelki v Sodrašici pri Ribnici. 52—1

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernove ulice št 9

Velika zaloga izgotovljenih oblek

za gospode, dečke in otroke.

Konfekcije za dame.

Solidno blago

44—4

po čudovito nizkih cenah.

Ceniki se razpošiljajo zastoj in poštne prosto.

Učenca

za pekovski obrt se sprejme takoj.

Več se izve v upravništvu «Gorenjca». 32—7

Prodado se pod ugodnimi pogoji dobro ohranjene 42—4

citire.

Več se izve v upravništvu «Gorenjca».

M. Podkrajšek

frizer
za dame in gospode. Ljubljana, sv. Petra c. 35
priporoča za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniški-priporočeni gor-ko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne provzročuje skrčenja las Vpliva dobro na pospeševanje rasti las.

Dalje se izvršujejo vsakovrstna dela iz las. Oddelek za dame s separatnim vhodom.

Loterijska srečka dne 8. aprila t. l.
Gradec: 70 10 2 41 54

Posamezne številke „Gorenjca“

prodajajo po 10 vin. v

Ljubljani g. A. Kališ, trafika, Jurčičev trg 3;

Škofji Loki g. M. Žigon, trafika, glavni trg;

Selcih nad Škofjo Loko g. Jos. Bernik, posestnik in mizar;

Radovljici g. Oton Homann, glavna trafika;

Jesenicah g. Jakob Mesar, gostilničar in posestnik;

Hrušici g. Štefan Podpac, trgovec;

Bohinjski Bistrici g. M. Grobotek, trgovec;

Kamniku g. Marija Ažman, trafika.

Poskusite! Vzorek dragovoljno!

Vydrova žitna kava

Poštna 5 kg. pošiljka
!! 4 K 50 h franko !!

„DOMACI PRIJATELI“
vsem odjemalcem zastoj
pošiljani mesočk.

Vydrova tovarna žitne kave Praga-Viil.

Pravi ribniški semenski fižol, gorenjsko repno seme, lucerno in domačo deteljo, vsa travna in vrtna semena,

zanesljivega kaljenja, kakor tudi

douški mavec

(gips)

48—2

kemično preizkušen in priznano najboljši prodaja

R. & E. ROOSS

trgovina z deželnimi pridelki v Kranju.

Ob času kupuje in prodaja vse vrste žita in deželne pridelke, kakor tudi krompir, suhe gobe, smrekove sterže i. t. d.

Izšla je knjiga o

„Osebni dohodnini“

obsegajoča zakonska določila o osebno-dohodninskem davku z obširnimi pojasnili, naknadnimi odloki in važnejšimi razsodbami upravnega sodišča glede tega davka, kakor tudi razne vzorce za napovedi, hišne izkaze i. t. d.

Uredil in sestavil **Valentin Žun**, c. kr. davčni nadzornik.

Naročila se sprejemajo že sedaj pri založniku g. **Ivanu Pr. Lampretu**, tiskarju v Kranju. Cena knjige K 1.20, s poštino vred K 1.30.

Tapetnik in preprogar Drag. Puc

Ljubljana, Dunajska cesta 18

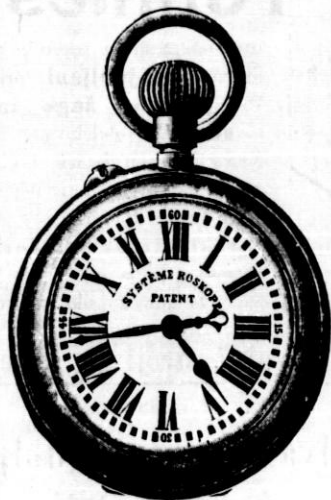
Izvršuje vsa tapetniška dela ter ima v zalogi tudi vse predmete te stroke lastnega izdelka. Vodja podružnične zaloge pohištva prve kranjske mizarske zadruge v Št. Vidu nad Ljubljano.

Odlikovan z zlato svetlinjo in častnim križcem v Parizu dne 28. februarja 1904. 136-31

H. Suttner

urar v Kranju

priporoča svoje izborni zalogo ur, zlatine in srebrnine po najnižjih cenah. Ceniki zastoj in poštnine prosto. Razpošilja se na vse kraje sveta.

Nikelnasta anker-remont. roskopf, železnarjem dobro poznana, najtrpežnejša in natančna ura. prav fino kolesje. Pokrov stanovitno bel glid. 875, najfinejša znamka, glid. 650. 114-41

54-51

Zobo- tehnični atelje Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

Zobovja, tudi ne da bi se odstranile korenine, z ali brez nebne plošče, iz kavčuka kakor tudi zlata, dalje vravnalnice in obturatorji se izvršujejo po najnovejših metodah.

Plombe v zlatu, porcelanu, amalgamu in cementu kakor tudi vse zobozdravniške operacije izvršuje tu specialist. Odprto vsako nedeljo od 8. do 6. ure.

Proda se dobro ohranjena 43-4

sokolska obleka

Kje, se izve v upravnistvu «Gorenjca».

Zastopnik:

FR. SEUNIG, Ljubljana, Dunajska cesta 31 (zraven šrange).

Večkrat premirano!

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča 93-45

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Dreise

v Ljubljani.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike itd.

Specijaliteta: 108-45

valjični zastori (Rollbalken).

Hamburg-Amerika

150-22

Iz Ljubljane v

Novi York

z dobro prosto hrano.

Odhaja se iz Ljubljane vsak ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Izvrstna sigurna vožnja z brzoparniki samo 6 dni. Pojasnila po večkrat brezplačno.

Zahtevajte pri nakupu Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. — Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares **jamčeno pristno**, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „Schicht“ in varstveno znamko „jelen“.

119-41

Dobiva se povsod!

JURIJ SCHICHT

Ustje
(Česko)

največja tovarna svoje vrste na evropskem kontinentu.

Ustje
(Česko)

Zalagatelj društva c. kr. avstrijskih državnih uradnikov.

Bogata zaloga pohišva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špeciialteta: Gostilniški stoli.

Modroci iz žičnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraski.

Špeciialtete v nevestinih baiah. Veliki prostori, prtično in v l. nadstropju.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe. cele garniture.

Pohišivo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 52 gl.

Za sobo: postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

97-46

Vizitnice in kuverte po najnižjih cenah.
Jv. Pr. Lampret, tiskarna v Kranju.

Izšla je
„Dobra kuharica“

spisala Minka Vasičeva
v založništvu Lavosl. Schwentner-ja
v Ljubljani.

Dobiva se samo vezana; cena 6 K, po pošti 6 K 55 h.

Obsega na 576 straneh več nego 1300 receptov za pripravljane najokusnejših jedi domače in tuje kuhe, ima 3 fino koloriranih tabel in je trdno in elegantno v platno vezana.

Hvali jo vse: kuharica s svojega strokovnjškega stališča, literarna kritika zaradi lepega, lahko umevnega jezika, fina dama zaradi njene lepe, pri slovenskih kuharskih knjigah nenavadne opreme, in konečno varčna gospodinja zaradi njene cene, ker ni nič dražja, nego znane nemške kuharske knjige. 10—25

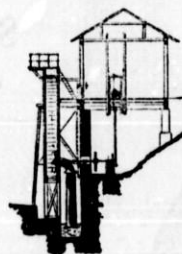
Seydlin

Najbolje za zobe.

Dobiva se v lekarni g. K. Šavnika v Kranju.

G. Tönnies

104-46

tovarna za stroje, železo in kovinolivarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa.

Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motori, najcenejša gonilna sila 1 do 3 vin. za konjsko silo in uro.

Šivalni stroji iz kolesa

Tovarniška zaloga 121-27

Ivan Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane šivalne stroje in kolesa

Čeniki se dopošljejo na zahtevanje zastoj.

Krojaški salon za gospode

Ivan Magdić

Ljubljana, Stari trg 8

Izdelovanje vsakovrstne garderobe za gospode po najnovjših žurnalih iz najmodernejšega in najboljšega tuzemskega in inozemskega blaga.

Uniformiranje in zaloga potrebščin za Sokole. 221-17

Imam v kleti 25-9

več što hektolitrov

pristnega belega in črnega vina, nekaj fine rakije in brinovca ter namiznega olja lastnega izdelka.

Vse solidno postavljeno tudi v moji posodi na tukajšnji državni kolodvor po primerno nizki ceni.

Ivan Pujman

posestnik in trgovec, Vodnjan-Dignano (Istra)

He, prijatelj! 27-8
Kje kupuješ to barvo? Kakor razvidim, je jako dobra, krije ter suši in se tudi veliko lahko ž njo pobarva!

Glej, glej! Ako greš v Kranj od velike cerkve po glaynem trgu proti Pungratu nasproti novo zidane hiše gosp. Bedenka, pri

I. Wohlgemuthu

Jo dobiš vsake vrste pravega domačega izdelka, brez vsake zmesi (Schwerspatt), kakor se nahaja v nekaterih tovarniških barvah, tako da delo lahko izvršiš lepo, dobro ter poceni.

Le notri pojdi, ti žal ne bo, ako bi ti pa le prav ne b'lo, saj greš ven lahko.